

Natura 2000:

Unie má dost peněz, ale starat se musí národní vlády

V prostorách Lesnického domu v Bruselu bylo 18. února uspořádáno setkání zástupců vlastníků lesů ze zemí Evropské unie s představitelem Generálního ředitelství Životní prostředí RNDr. Ladislavem Míkem. Cílem setkání bylo upozornit jednoho ze zodpovědných pracovníků EU na problémy, s kterými se v souvislosti s vyhlášením systému Natura 2000 a navazujícími požadavky na omezení hospodaření setkáváme.

Semináře se zúčastnilo, kromě předsedy a dalších členů výboru Konfederace evropských vlastníků lesů (CEPF), 20 zástupců z 10 států EU a Švýcarska. Předseda této nadnárodní organizace Ch. Segersteen úvodem zdůraznil, že za každou zachovalou částí lesa v Evropě je cílevědomé a šetrné hospodaření několika generací vlastníků a podtrhl, že Natura 2000 může plnit své poslání a cíle pouze za předpokladu konstruktivního dialogu mezi příslušnými úřady a vlastníky lesa.

Dr. Miko uvedl, že téměř 20 % plochy celé Evropy je zařazeno do sítě NATURA 2000 a nelze požadovat, aby tak rozsáhlé Natura 2000 bylo vyňato z ekonomického a sociálního využití, nejde v žádném případě o přísně chráněná území. Připustil, že na základě vývoje přírodních či jiných faktorů se vymezení a rozsah ploch Natura 2000 může a pravděpodobně i bude měnit a že o managementu na územích 2000 je nezbytné hovořit s těmi, kteří zde žijí a pracují. Myšlenky Natury 2000 nelze prosadit mocí ministerského úředníka ani agenturami ochrany přírody, vždy je potřeba úzké spolupráce s vlastníky a hospodáři. Věřící, že při dobré vůli obou stran lze model vhodné spolupráce nalézt. Vhodný management ploch Natury 2000 vyžaduje pouze posun od jednostranně pojaté produkční funkce lesa k jeho multifunkčnímu poslání. Závěrem zdůraznil, že značná část problémů spojených s implementací Natury 2000 nepochází z Bruselu, ale od vlád případně orgánů ochrany přírody v jednotlivých členských zemích.

Zkušenosti našich zahraničních kolegů

Poté vystoupili se svými připomínkami a stížnostmi zástupci Slovenska, Estonska, Anglie, Švédska a Rakouska. Z přednesených referátů uvádím ty nejzajímavější.

Naši slovenští sousedé si stěžovali především na rozsah vyhlášených chráněných území, který včetně Natury 2000 dosáhl již 23 % výměry celého státu a 41 % lesů, zatímco evropský průměr je 12 %, v Rakousku např. 16 %. Tak rozsáhlé chráněné území vysoko překračuje ekonomické možnosti státu. Na kompenzace za omezení hospodaření v soukromých lesích je třeba zhruba 18 milionů euro ročně, zatímco k dispozici je pouze 3,3 milionu. Dále poukazovali na nulovou spolupráci při vyhledávání a vyhlásování chráněných území orgány ochrany přírody, všechny připomínky a námítky vlastníků zůstaly bez odpovědi. Závěrem požadovali kromě respektování vlastnických práv, tradičního využívání přírodních zdrojů a finanční náhrady újmy též zrušení ochrany kamzíka a kormorána.

Zástupce Estonska žádal řešit problém vyznačování hranic vyhlášených území Natura 2000. Tuto povinnost tam má ze zákona vlastník, který sice tuto práci může dostat zaplacenou (po kontrole v terénu 60 resp. 110 euro za 1 ha), zpravidla však neví, kudy hranice procházejí (vyznačují se i hranice 3 různých stupňů ochrany!), poněvadž dostává pouze nedostatečné mapové podklady.

Delegátka z Anglie zdůraznila problémy spojené s ochranou netopýrů. Vlastní menší parkový les a z bezpečnostních důvodů je nutno smýtit několik přestárých dutých stromů. Podle platných předpisů musí čekat na povolení, které je vázáno na předložení odborného posudku. Tato expertiza stojí za každý strom 500 až 1.000 liber, což je zcela neúnosné.

Obrázek doplnil člen výboru CEPF D. Anderson: „Moji předkové vysázeli v roce 1930 dvacetihektarový porost ořešáku. Dnes místní pracovník ochrany přírody požaduje tento porost smýtit a spálit s odůvodněním, že jde o introdukovanou dřevinu.“

Za Švédsko vystoupil dr. Aulen, jehož referát byl vcelku smířlivý. Asi především proto, že ve Švédsku je les a produkce dřeva významnou složkou národního hospodářství a místní vláda tuto skutečnost při implementaci Natury 2000 respektovala. Svědčí o tom například skutečnost, že 60 % území zařazených do

soustavy Natura 2000 již bylo součástí národních parků nebo přírodních rezervací. Kromě toho byly do výběru stanovišť Nature i při zpracovávání požadavků na úpravu hospodaření zapojeni představitelé SFA – Švédské lesnické agentury. Přednášející

doporučil aktivní účast vlastníků a vyhotovení „Zeleného lesního hospodářského plánu“, který předejde problémům a pomůže k získání státní finanční podpory.

Posledním příspěvkem byl referát dr. Schafftgotsche z Rakouska. Z principiálního a právního hlediska odsoudil současnou praxi, která ekonomicky zatěžuje a tím znevýhodňuje část vlastníků lesa resp. půdy, přičemž ochrana přírody je zájmem obecným. S poukazem na to,

že břemeno je na nesprávném rameni, požadoval jasná pravidla a zákon o kompenzacích, která by tuto nerovnoprávnost odstranila. Nejde jen o lesy, stejně postiženi jsou všichni vlastníci půdy, kteří mají na plochách zařazených do Nature 2000 nějaké podnikatelské zájmy – větrné či malé hydroelektrárny, golfové hřiště, lesní restaurace atd. Je třeba prosadit, aby tyto aktivity na vlastních pozemcích nebyly nadále závislé na blahovůli jednoho experta (často nekompetentního).

Doporučení z Bruselu

Z odpovědí na jednotlivé stížnosti a požadavky a z navazující diskuse vyjímám. Dr. Miko zdůraznil, že všechny ztráty musí být nahrazeny. Je to však starostí národních vlád, Evropská unie má na tento účel dostatek prostředků, které nejsou dostatečně čerpány. K slovenským stížnostem podotkl, že přírodu musíme chránit tam, kde zůstala zachována, nelze předpokládat rovnoměrné rozložení v jednotlivých členských státech. Pokud jde o návrhy na vyloučení některých druhů z ochranného režimu, zabývá se těmito návrhy odborná komise (v současné době se jedná o kormorána a bobra), očekáváme její stanovisko. Estonský problém je typicky vnitrostátní a není možno jej řešit z Bruselu. Konstruktivní švédský příspěvek velmi vítá, spolupráce vlastníků lesů s úředními autoritami je jediná vhodná cesta k zajištění Nature 2000 a jejího poslání. K naší poznámce, že k partnerství je třeba zájmu a dobré vůle z obou stran vysvětluje, že v době vstupu České republiky do Evropské unie bylo ministerstvo životního prostředí při vyhlášení Nature 2000 v časové tísní a proto nebyly návrhy předem projednány. Na stížnost lotyšského zástupce, že Evropská komise vytvořila podmínky pro vznik „ekobyrokracie“ - výstavbu domů, kanceláří, nákup aut a zařízení, založení nových úřadů atd. namísto péče o přírodní prostředí odpověděl, že v Lotyšsku zcela chybělo hmotné i personální zajištění ochrany přírody a prvním krokem proto nemohlo být nic jiného než tento stav napravit. Na náš dotaz o možnostech zajištění smluvní ochrany tam, kde je Natura 2000 vyhlášena na pozemcích více majitelů, připustil možnost rozdělení příslušného území na dvě části a smluvní ochranu vyhlásit jen na jedné z nich.

V závěrečném projevu Ch. Segersten zopakoval, že kompenzace újmy na plochách Nature 2000 je samozřejmým a uznávaným požadavkem a připomněl, že posláním lesa je nejen zachování biodiversity a ochrana ohrožených druhů, ale že má celou řadu dalších neméně důležitých úkolů, mimo jiné i produkovat dřevo. Zdůraznil význam společného dialogu a skutečnost, že úspěšná implementace Nature 2000 bude záviset zejména na přístupu a pochopení těch, kteří v příslušném území hospodaří.

A jaké konkrétní poznatky nám tento seminář přinesl? Především potvrzení, že všechny problémy související s Naturou 2000 si musíme my i všechny ostatní země Unie vyřešit doma. I když dr. Miko hovořil podstatně vstřícněji, než si jej pamatujeme z doby jeho domácího působení ve funkci náměstka ministra Ambrozka, nelze z jeho strany očekávat žádnou přímou podporu zájmů vlastníků lesa v případných sporech se zástupci životního prostředí. Utěšovat se můžeme poznáním, že s podobnými problémy (a někde i horšími) se setkávají vlastníci esů i v ostatních zemích zemích Evropské unie.

Ing. Ctibor Záruba